

VERKSAMHETPLAN 2024

BYGDEGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

JÄMTLAND

1. Bygdegårdarna samlar Jämtlands län

Bygdegårdsrörelsen växer och nu är fler bygdegårdar än någonsin anslutna till Bygdegårdarnas Riksförbund - 1 469 bygdegårdar, bystugor eller liknade lokaler är anslutna till riksförbundet, fördelade på 24 bygdegårdsdistrikt i hela landet. Bygdegårdarnas Riksförbund (BR) är landets största riksorganisation för allmänna samlingslokaler. I Jämtlands län är vi 90 bygdegårdsföreningar. Bygdegårdarna arbetar för att fånga upp allt engagemang som finns runt om i landet för att skapa mötesplatser och möjlighet till utveckling. En viktig lokal infrastruktur som bidrar till att stärka bygdernas tillväxt och attraktionskraft i hela landet.

I den färgsprakande palett av bygdegårdar som finns i Sverige - olika i arkitektur, verksamhet och namn - är det ändå alltid möjligt att identifiera bygdegårdens kännetecken:

Bygdegården är en föreningsdriven, allmän samlingslokal som är skapad av människor utifrån bygdens behov.

Bygdegården är en mötesplats som är öppen att hyra.

Bygdegården välkomnar alla med demokratisk värdegrund.

Bygdegården drivs av ideella krafter.

I bygdegården skapas en social sammanhållning och ett engagemang som är grunden för att både människor och bygder kan utvecklas.

Bygdegårdsrörelsen - en del av Sveriges beredskap

Bygdegårdarnas **förbundsstämmouttalande 2022** betonade bygdegårdarna som resurs vid kriser och vid särskilda händelser.

”Vi inom bygdegårdsrörelsen är beredda att utöka vårt ansvar i svensk beredskap. Hela Sverige ska vara tryggt. Civilsamhällets betydelse vid kriser visar sig ofta ovärderligt. Vi är en folkrörelse med 240 000 medlemmar som i föreningsform driver allmänna samlingslokaler i hela landet.

Samhällen hamnar plötsligt i kris. Det kan vara stormar som faller skogar, översvämningar som lamslår infrastruktur eller bränder som ödelägger stora områden. Kriser kan vara långvariga strömavbrott, it-attacker på nödvändiga strukturer och evakueringar efter en olycka. Då behövs den lokala bygdegården, i samverkan med andra lokala aktörer. Men en samlingsplats kan också behövas vid andra typer av kriser - vid eftersök av försvunna personer eller efter en händelse där någon utsatts för brott. Och vid det mest otänkbara som plötsligt framstår som en reell risk - krig.”

Bygdegårdar lyfts upp som möjliga trygghetspunkter i kris i den ”Handbok i kommunal krisberedskap” som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Sveriges Kommuner och regioner, SKR, har tagit fram. När försvarsmakten hade övning på Gotland inkvarterades soldaterna i bygdegårdar. Bygdegårdarna är viktiga som samlingsplatser vid större skogsbränder, elavbrott och vid exempelvis eftersökningar av försvunna personer.

Försvarsberedningens rapport

Strax före jul 2023 släppte Försvarsberedningen sin rapport *Kraftsamling* som handlar om uppbyggnaden av civilt försvar. I den nämns bygdegårdar uttryckligen som en resurs i det civila försvaret: ”Även civilsamhället kan stödja, exempelvis genom att föreningar stöttar en kommun i arbetet med att inkvartera och ta hand om personer som har evakuerats från andra delar av landet eller från andra länder i till exempel bygdegårdar, Folkets Hus och Parker samt församlingshem.”

Bygdegårdarnas Riksförbund jobbar med hur civilsamhället kan vara en resurs i totalförsvaret. De har bla genomfört rundabordssamtal med andra civilsamhällesorganisationer för att gemensamt kunna närma oss kommunerna och bli en del av beredskapsplaneringen.

Riksförbundet har också tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan tagit fram studiecirkeln “Beredskap - Bygdegården, ett nav vid kris” som är ett bra sätt att förbereda sig och strukturera beredskapen lokalt.

1.1. Vision och långsiktiga mål

Förbundsstämman antog 2018 vision och långsiktiga mål för förbundet. BR Jämtland kommer att fokusera på att bidra till visionen ”Bygdegårdarna samlar Sverige” helti linje med vad Bygdegårdarnas Riksorganisation kommer att göra i hela landet.

Verksamhetsplanen är framtagen med utgångspunkt i att uppfylla de långsiktiga målen:

- Bygdegårdsrörelsen är en välkänd och respekterad samhällsaktör.
- Bygdegårdarna i Jämtland blir fler.
- Bygdegårdarna är funktionella och tillgängliga mötesplatser.
- Bygdegårdarnas verksamhet når fler målgrupper.

2. Organisationsutveckling

Behov och syfte

BR Jämtland finns till för våra 91 anslutna föreningar. Vi ger råd och stöd i bl.a. fastighets-, förenings-, och verksamhetsfrågor. Att som förening vara medlem i BR ska kännas självklart för allmänna samlingslokaler i länet.

Bygdegårdar är en tillgång i beredskapsarbetet oavsett om det gäller kriser i fredstid, höjd beredskap för krig eller regelrätt krig.

När det gäller beredskap behöver alla vara förberedda och kunna agera när det är skarpt läge, därför är det en fördel att samarbeta med kommunen och andra föreningar i lokalsamhället. Krisberedskap, totalförsvaret, krigsberedskap och beredskapsplanläggning är viktiga begrepp att känna till när det gäller arbetet med beredskap. Bygdegårdarnas Riksförbund har tagit fram en studiecirkel om beredskap tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan - *Bygdegården, ett nav vid kris*.

Distrikten får medel 2024 för att stärka distriktens förutsättningar att lyfta det ideella engagemanget. Distrikten kan få 15 000 kronor per distrikt under 2024 för att ordna aktiviteter för föreningarna och föreningsaktiva på temat ideellt engagemang.

Mål

- Att verka för fler förtroendevalda under 30 år i föreningarnas styrelse.
- Att erbjuda våra medlemsföreningar relevanta utbildningar och studiecirkelar.
- Att fördjupa samarbetet med Studieförbundet Vuxenskolan.
- Att lyfta det ideella engagemanget.

Metod

- Att föreningarna tar del av de informations och utbildningstillfällen som bygdegårdarnas förbundskansli genomför.
- Tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan arrangera kurser och studiecirkelar bl a studiecirkeln om *Bygdegården, ett nav vid kris*.
- Att genomföra en aktivitet som lyfter det ideella engagemanget

3. Kommunikation och opinionsbildning

Behov och syfte

Bygdegårdar är en viktig del av samhällsstrukturen och behöver visa det tydligare för beslutsfattare och andra viktig samhällsaktörer samt för allmänheten. Det kan till exempel underlätta för bygdegårdar att få bidrag och stöd för sin verksamhet.

Mål

- Vi ska bli bättre på att synas i sociala medier för att sprida allt bra som händer i en bygdegård.
- Att distriktet är representerat vid framtagande av regionala styrdokument.
- Att allmänhetens kännedom om bygdegårdar ökar.

Metod

- Att delta i samhällsdebatten. Skapa publicitet, bilda opinion och påverka politiska beslut, samt delta i debatter och seminarier.

4. Fastigheter

4.1. Byggnad

Behov och syfte

Fastigheten är grunden för bygdegårdens verksamhet. Huvuddelen av bygdegårdsföreningarna äger sina fastigheter. Husen är samlingslokaler som ofta har scen, kök och en stor samlingshall. Att vara fastighetsägare och ta hand om sin fastighet innefattar många olika områden och uppgifter.

Mål

- Att fler föreningar har genomfört Årlig genomgång av bygdegården.
- Att fler bygdegårdsföreningar söker investeringsbidrag från Boverket.

Metod

- Ge information och stötta föreningar.

4. 2. Hållbarhet

Behov och syfte

Bygdegårdsrörelsens hållbarhetsarbete baseras på Agenda 2030 och de Globala målen (totalt 17 mål) där miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet finns med. Av de totalt 17 globala målen i Agenda 2030 fokuserar vi på de sex mål där bygdegårdarna kan bidra mest.

Genom bygdegårdsrörelsens Hållbarhetsdiplom visar våra medlemsföreningar hur deras verksamhet bidrar till att stötta de Globala målen där vår rörelse är starkast. Diplomet kan tas av alla föreningar och styrelser.

Hållbarhetsdiplomet beskriver vad bygdegårdar gör och bygger i stora delar på dokument och mallar som redan finns och används. Genom att samla dessa och lägga till några nya saker skapar vi ett samordnat hållbarhetsarbete.

Mål

- Att öka antalet föreningar som tar hållbarhetsdiplom.

Metod

- Vi ska uppmuntra föreningar att arbeta efter BR:s hållbarhetsmål för att flerbygdegårdar ta hållbarhetsdiplom.
- Att distriktet/distriktsstyrelsen tar ett hållbarhetsdiplom.

3. Försäkring

Behov och syfte

Bygdegårdsförsäkringen är en medlemsförmån och ett obligatorium för medlemmar i Bygdegårdarnas Riksförbund.

Bygdegårdsförsäkringen är skraddarsydd för föreningar som driver allmänna samlingslokaler. Genom grupplösningen förhandlar vi fram villkor och skydd som passar de allra flesta föreningar. Med gemensam upphandling och ett aktivt skadeförebyggande arbete håller vi dessutom försäkringspremien nere på lång sikt.

Ett aktivt skadeförebyggande arbete med låga skadekostnader som följd utgör grunden för en varaktigt låg försäkringspremie. Vi behöver sprida kunskap och lyfta säkerhets- och försäkringsfrågor på ett attraktivt och nutida sätt.

Mänskliggöra, exemplifiera och tydliggöra syftet med försäkringen och det skadeförebyggande arbetet. Erfarenheter visar att det både temporärt och även efter att ett skadeförebyggande projekt avslutats ökar medvetenheten hos föreningarna för att förebygga skador.

Mål

- Att ingen totalbrand inträffar.
- Att fler bygdegårdar i Jämtlands län blir certifierade som Säker Föreningsgård.

Metod

- Informera om försäkringen.
- BR Jämtland har träffat ett avtal med NORRLANDSBRAND som ger rabatter vid översyn och inköp av utrustning för våra medlemsföreningar.

5. Verksamhet

1. Landsbygdsutveckling

Behov och syfte

Bygdegårdarna bidrar till en levande landsbygd i hela landet. Bygdegården ägs och drivs av sin bygd, finns för bygdens intressen, behov och utveckling. Genom landsbygdsutvecklingsverksamheten vill BR stärka bygdegårdsrörelsens roll som landsbygdsaktör och arbeta med utvecklingsfrågor och påverkansarbete lokalt, regionalt och nationellt.

Mål

- Flera bygdegårdsföreningar i Jämtland söker stöd från Leader.

Metod

- Att föreningarna tar del av de informations och utbildningstillfällen som bygdegårdarnas förbundskansli genomför.

2. Kultur

Behov och syfte

Genom kulturverksamheten vill BR ge människor möjlighet att möta och delta i kultur i olika former och skilda uttryck. Vår verksamhet ska tillgängliggöra kultur i hela landet. Många bygdegårdar fungerar som kulturhus för sin bygd. Det spelas teater, anordnas konserter, foto- och konstutställningar arrangeras, amatörteaterföreningar övar, repeterar och uppträder, bok- och författarträffar hålls, det dansas och mycket mer. Bygdegårdarna är med sina över 1 400 "scener" den tredje nationalscenen.

Mål

- Distriktet har tagit fram en kulturstrategi.

Metod

- Genom att ta hjälp av kulturpersoner från Bygdegårdarnas Riksförbund ska vi ta fram en kulturstrategi.
- Vi samordnar och utvecklar samarbetet med Riksteatern Jämtland/Härjedalen, de lokala teaterföreningarna, ATR-Zäta och Estrad Norr.

3. Konst

Behov och syfte

Konsten är en viktig uttolkare av samtiden och kan bidra till samtalet och dialogen om vårt samhälle. Oavsett bostadsplats arbetar vi för rätten till mötet med samtida konst av yrkesverksamma konstnärer. Bygdegårdar ska kunna erbjuda kvalitativ konst för såväl föreningens medlemmar som den tillfällige besökaren. Konsten kan skapa en inspirerande miljö, ge uttryck till människors tankar och ifrågasätta förutfattade meningar. Varje samlingslokal är ett galleri, en konsthall, där konsten ger kraft och energi - det presumtiva konstnätverket måste vi lyfta fram.

Mål

- Flera bygdegårdsföreningar ansöker om att få deponera konst från BR.

Metod

- Uppmuntra lokala bygdegårdsföreningar att deponera konst i sina lokaler.

4. Film

Behov och syfte

BR har en fantastisk potential att bli en stor visningsorganisation och sprida filmi hela landet, både genom biografier och andra visningsfönster. Intresset för filmvisningar är stort men mera kunskap behövs i föreningarna för att detta ska kunna förverkligas.

Mål

- Att flera bygdegårdar i Jämtland blir digitala biografier.
- Att flera föreningar visar film i sina bygdegårdar.

Metod

- Genom information och inspiration öka intresset för att visa film i bygdegårdarna.

5. Ungdomsverksamhet

Behov och syfte

Bygdegården är en naturlig mötesplats för barn och unga och ger barn och unga förutsättningar att förverkliga sina idéer och verkar för att ungas engagemang ska värderas på samma sätt som vuxnas engagemang.

Mål

- Allt fler föreningar har verksamhet för barn och unga.
- Det finns flera unga representanter i föreningarnas och distriktets styrelse.
- Att öka ungas delaktighet i bygdegårdsrörelsen.

Metod

- Att sprida tips och inspiration från bygdegårdarnas förbundskansli.